

Datum

2025-10-07

Adress

205 80 Malmö

Diarienummer

HVO-2025-6260

Förslag till yttrande

Till

Kommunfullmäktige

**Motion av Jacqueline Maly (SD) och Magnus Olsson (SD) om digitala redskap för minskade tolkkostnader
STK-2024-971**

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Hälsa-, vård och omsorgsnämnden ser positivt på en digital utveckling där AI och maskininlärning kan användas till att effektivisera nämndens arbetsuppgifter. Nämnden följer utvecklingen men ser en möjlighet att använda tjänster först när de är mogna att hantera alla de behov och krav som finns inom den kommunala förvaltningen.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen då tillgängliga tjänster i dag inte bedöms leva upp till de krav nämnden har utifrån gällande lagstiftning.

Yttrande

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden ser positivt på en digital utveckling där AI och maskininlärning kan användas till att effektivisera arbetsuppgifter. Nämnden följer utvecklingen men ser en möjlighet att använda tjänster först när de är mogna att hantera alla de behov och krav som finns inom den kommunala förvaltningen.

Att använda tolk är en rättighet för de som har kontakt med kommunen eller annan offentlig myndighet. Enligt 13 § förvaltningslagen (2017:900) ska en myndighet använda tolk och se till att översätta handlingar om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt när myndigheten har kontakt med någon som inte behärskar svenska. Det innebär att den enskildes önskemål, tillsammans med uppgifternas väsentlighet för ärendet, har relevans för att avgöra hur behovet av tolk ser ut.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden instämmer i arbetsmarknads- och socialnämndens slutsatser i en utredning från 2023 gällande tolkanvändning och digitalisering (ASN-2023-21369). I utredningen konstaterar arbetsmarknads- och socialnämnden att

kvaliteten på automatiska översättningstjänster bedöms vara begränsad i förhållande till de kvalitetskrav som finns i kommunala verksamheter. Inom hälsa-, vård- och omsorgsnämndens verksamhet finns även målgrupper som har varierande grad av kognitiva funktionsnedsättningar. I vissa fall är dessa funktionsnedsättningar inte kända för nämnden än, men kan synliggöras i samtal med eller utan tolk. Funktionsnedsättningar i sig kan påvisa ett eventuellt behov av insatser från nämnden och vid användande av automatiserade översättningstjänsten finns det en stor risk att dessa behov inte synliggörs.

Utöver att översättningen behöver nå upp till en tillräcklig kvalitet för att säkerställa att den enskilde ska kunna förstå och bli förstådd, finns det dessutom juridiska frågetecken med automatiska och digitala tolktjänster kopplat till informationssäkerhet. Om en automatisk tolktjänst ska användas vid samtal där personlig information diskuteras måste nämnden även kunna säkerställa att den data som samlas in hanteras på ett sätt som lever upp till gällande lagstiftning.

Vid översättning av text används i dagsläget auktoriserade översättare. Begrepp inom vård och omsorg kan vara svåra att direkt-översätta och kräver särskild kompetens.

Regeringen har tillsatt en särskild utredare för att se över vissa tolkfrågor. Enligt utredningsdirektivet ska bland annat rätten till offentligt finansierad tolk begränsas, med utgångspunkten att den enskilde i första hand ska betala för tolktjänster. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2026 (Dir. 2025:16).

Utifrån ovanstående kommer nämnden fortsatt följa utvecklingen av automatiska tolktjänster då det bedöms kunna användas i framtiden, inte minst som komplement till vanliga tolkar.

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen då tillgängliga tjänster i dag inte bedöms leva upp till de krav nämnden har utifrån gällande lagstiftning.

Ordförande

Anders Rubin

Förvaltningschef

Sergio Garay